

MAXIM FEBRUARI

Om waarden te behouden, moet je ze belichamen

Vroeger, toen het leven nog simpel was, nodigden lezers me wekelijks uit te komen logeren. Er stond altijd eten voor me klaar in de oven, schreven ze, en wijn was er in overvloed. Dan had je ook nog die aardige mevrouw die me een hotelkamer aanbood, als ik maar met haar wilde souperen. Kom daar nu nog eens om. Er hangt ernst in de lucht en er kan geen kop koffie meer van af.

‘Charlatan!’ schreef dr. X. te Z. me onlangs. ‘Windbuil!’ schreef hij. Ik had iets laconieks gezegd over kunst en cultuur, waarmee ik me onbevoegd op zijn vakgebied had begeven, en dus sloeg dr. X. alert terug. ‘U bent een jammerlijk exponent van de contra-Verlichting’, foeterde hij. ‘De krant heeft door u aan het woord te laten alle intellectuele standaarden overboord gegooid.’

Nog geen week later kreeg ik zelfs

Een beschaving blijft alleen overeind als je beschaafd blijft

post van een echte Master of Science. Die beledigde me op zo’n geleerde manier dat ik bang ben afbreuk te doen aan het argument als ik dat hier probeer samen te vatten.

Het laagje beschaving over de aard van de mens is flinterdun, luidt een van de idées reçues van dit decennium. Je krabt het er zó af, zucht de elite. Maar je smeert het er dus ook zó op, denk ik dan. In ieder geval ben ik blij dat de hoeders van de beschaving tot het uiterste gaan om mij hun voornaam cultuur bij te brengen. Het is meer dan ik gezien de verhoudingen mag verwachten.

Beschaving is een hot topic. Dat komt doordat de vluchtelingenstroom overall angsten opwekt voor de teloorgang ervan. Angst dat de westerse waarden gevaar lopen en angst dat de Nederlandse cultuur zomaar verdwijnt.

En hoewel ik liever bij u langs was gekomen voor die ovenschotel die me was beloofd, besef ik heel goed dat die kans verkeken is en dus zal ik me vandaag maar eens afvragen hoe je een beschaving in stand houdt. Niet door haar hardhandig te verdedigen, lijkt me, maar door haar te belichamen. Ontwikkeling breng je nu eenmaal niet bij door te gaan slaan. Zoals je vrijheid van meningsuiting niet verdedigt door je tegenstanders te overschreeuwen. En dan kan iedere opeenvolgende minister van justitie wel proberen de rechtsstaat te beschermen tegen aanvallen van buiten door de staat te bevrijden van het recht en haar ongelimiteerd macht te geven, maar ook dat gaat natuurlijk per defini-

tie mis. Een beschaving blijft alleen overeind als je beschaafd blijft.

Bekijk je het zo, dan is de kwestie van vluchteling en beschaving eigenlijk doodeenvoudig. Om waarden en normen te behouden, hoeft je ze alleen maar te belichamen. Dat wil zeggen dat de Europese landen uitvoering geven aan het verdrag dat mensen uit oorlogsgebieden beschermt. Veel meer is voor beschaving niet nodig - de rest is logistiek.

Gelukkig vloeit het tumult van dit moment ook helemaal niet voort uit onenigheid hierover. Het geschreeuw gaat om logistieke problemen vanwege grote aantallen en het door elkaar lopen van vluchtelingen en migranten.

Waarom dan toch zoveel zorgen om de beschaving? De redactie van een serieus tijdschrift waarschuwt dat de westerse cultuur met haar ‘vrijheden en ambities’ als een magneet werkt op mensen van verre. Daardoor trekt ze ook aandacht van types die menen ‘dat zij hun verlamme religieuze inzichten met geweld moeten opleggen aan de vrije, open samenlevingen’. De observatie klinkt wereldwijd, maar hoeveel religieus geweld heeft Europa eigenlijk moeten verduren? Voorlopig proberen meer Westerse legers hun vrijheid en openheid op te leggen aan religieuze samenlevingen dan andersom.

De angst voor het teloorgaan van de beschaving berust al met al op het misverstand dat Nederland een eiland is in een oceaan van barbarisme. Wat heerlijk toch dat Nederland zo tolerant doet tegenover transseksuelen, krijg ik vrijwel dagelijks te horen. Weliswaar is net gebleken dat meer dan de helft van de zichtbare transmensen hier regelmatig wordt bedreigd en beledigd, maar dat ligt volgens de Nederlanders aan het feit dat je nou nooit eens een transseksueel ziet op een normale positie.

En dat is ook zo. In Nederland niet tenminste. Je ziet ze wel op gekozen posities elders, in de Cubaanse gemeenteraad, in het Poolse parlement, in de Republikeinse partij van conservatieve Amerikaanse staten en in India, waar verschillende transvrouwen politieke en bestuurlijke functies bekleeden. Nepal en Bangladesh lopen voorop bij het regelen van rechten voor mensen die noch man noch vrouw zijn.

Met deze kanttkening bij de superioriteit van onze moderne cultuur laat ik me zonder twijfel opnieuw kennen als een ongeletterde wilde.

Ik moet er dus maar op vertrouwen dat dr. X en de Master of Science me ook nu weer met een paar rake klappen omhoog zullen leiden naar de Westerse beschaving en verlichting.